

Дранічнікова В.А.,
викладач вищої категорії ДНЗ
«Подільський центр ПТО» dranijnikova@gmail.com

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПТНЗ

Сьогодні українська держава відчуває гостру потребу в громадянах, здатних творчо підходити до вирішення життєво важливих проблем, здійснювати побудову нового суспільного ладу. Розв'язати такі завдання під силу тільки творчим, активним молодим людям. У зв'язку з цим підготовка до життя здібної талановитої молоді є актуальним замовленням професійній освіті.

Молоде покоління є головною надією на майбутній сталий розвиток кожного народу, кожної нації. Розвинені країни світу витрачають чималі кошти на фізичне, духовне та психологічне здоров'я, виховання та надання належних освітніх послуг підростаючому поколінню.

Актуальність та перспективність дослідження визначаються завданнями, визначеними Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2011-2021 роки, у якій пріоритетом розвитку освіти визначено формування ключових компетентностей та підготовку молодого покоління, конкурентоздатного у ХХІ столітті – підготувати всебічно розвинену, здатну до критичного мислення цілісну особистість, патріота з активною позицією, інноватора, здатного змінювати навколишній світ та вчитися впродовж життя. [2]

Педагогічний досвід та спеціальні дослідження показують, що одним із головних чинників, від яких залежить якість навчально-виховного процесу в професійному (професійно-технічному) навчальному закладі є підготовка кваліфікованого робітника до функціонування у суспільстві та у ринкових умовах зокрема.

У стратегії «Нові підходи до освіти», представленій 20 листопада 2012 року Європейською комісією, чітко окреслено нові вимоги до європейської освіти ХХІ століття, наголошено на формуванні вмій, навичок, розвитку компетентностей в учнів, зокрема у сфері підприємництва та ініціативності.

Лі Куань Ю, довголітній прем'єр-міністр Сінгапуру і батько його незалежності, стверджує, що саме підприємницькі компетентності і працьовитість сінгапурців допомогли його країні мобілізуватися в далекому 1968 році перед загрозою іноземного вторгнення й досягти високого рівня добробуту. Отож, з упевненістю можна стверджувати, що виховання підприємливої і моральної молоді – не тільки засада економічного дива, а й умова виживання України як держави.

Наші завдання як викладачів економічних дисциплін: дати знання та навички для аналізу економічних подій у суспільстві, для розуміння реалій оточуючого світу; сприяти вихованню творчого мислення, а також набуття

навичок критичного мислення, аналізу й об'єктивної оцінки економічної ситуації, прийняття самостійних рішень. Саме в ході вивчення економічних дисциплін, учні набувають необхідного досвіду планування свого подальшого життя, розвивають підприємливість. Навчальні програми з галузевої економіки і підприємництва передбачають активне використання сучасних педагогічних технологій, різних форм навчання з метою формування підприємницької компетентності особистості.

Одним із шляхів і способів вирішення проблеми розвитку компетентності «підприємливість та ініціативність» у майбутнього фахівця визначається через розробку та впровадження уроків із підприємницьким тлом у навчально-виховний процес професійного (професійно-технічного) навчального закладу. Особливо цікавими проходять уроки-тренінги з предмету «Основи підприємницького успіху». Наприклад, тема «Установка на успіх – як вирішальний фактор досягнення успіху» стала поштовхом до створення творчих проектів з основ підприємницької діяльності на створення учнями бізнес-планів для відкриття власної справи.

Компетентність «ініціативність і підприємливість» означає здатність особи втілювати задуми в життя. Вона охоплює такі аспекти, як креативність, потяг до інновацій і вміння ризикувати, а також здатність планувати заходи і реалізувати їх. Ця компетентність є підтримкою для осіб не лише в їхньому щоденному приватному і суспільному житті, але й на їхньому робочому місці, допомагаючи їм усвідомити контекст роботи і здатність до використання шансів; вона є основою більш конкретних умінь і знань, необхідних тим, хто здійснює заходи суспільного чи комерційного характеру або бере в них участь. Підприємливість також повинна стосуватись усвідомлення етичних цінностей і сприяти доброму управлінню.

Знання охоплюють здатність ідентифікувати доступні можливості в особистій, професійній або економічній діяльності (зокрема ширші питання, що входять до контексту праці і життя людей, такі, як загальне розуміння принципів функціонування економіки, а також шанси і виклики, що стоять перед роботодавцями й організаціями).

Вміння стосуються проєктивного управління проєктами (що охоплює планування, організацію, управління, керування і доручення завдань, аналіз, комунікацію, написання звітів, оцінку і звітність), ефективного представлення і ведення переговорів, а також здібностей як в індивідуальній роботі, так і у співпраці з колективом. Необхідним також є вміння оцінити й визначити власні сильні й слабкі сторони (а також оцінити ризики) і вміння ризикувати в обґрунтованих випадках. [7] У процесі проєкту учні синтезують знання в ході їхнього пошуку, інтегрують інформацію суміжних дисциплін, шукають більш ефективні шляхи вирішення проєкту, спілкуються один з одним. Спільна діяльність реально демонструє компетентність кожного учня.

Проблеми формування готовності учнів до функціонування у ринкових умовах, розвиток ключових компетентностей ініціативності та підприємливості є актуальними і належать до проблем соціального характеру, оскільки пов'язані з таким поняттям, як формування особистості, здатної до існування у

сучасному суспільстві. Значна частина учнів, що закінчують навчання у ПТНЗ, на запитання, де будуть працювати, впевнено відповідає, що хочуть будувати власний бізнес або зайняти місце топ-менеджера успішної компанії. Однак практика показує, що мріючи про всі атрибути успіху в бізнесі, молоді люди не завжди чітко уявляють, чим підприємництво насправді є. Вони досить слабо розуміють, які якості слід для цього в собі розвивати, з чого починати та як вести власну справу, або як керувати структурним підрозділом виробничого підприємства.

Навчально-виховний процес ПТНЗ побудований на основі застосування відповідних методик, які формують в учнів ініціативність та підприємливість, необхідні для самореалізації й розвитку, активну громадянську позицію, налаштовуює на соціальну інтеграцію, майбутнє працевлаштування. Розвивається творчість, інноваційність, уміння приймати ризики та долати їх, здатність планувати і досягати своїх цілей.

Висновки. Сьогодення вимагає йти не шляхом удосконалення методів, у яких принцип наслідування є провідним і призводить до інтелектуального та фізичного перевантаження учнів, а шляхом пошуку нових, ефективніших методів навчально-пізнавальної діяльності учнів, які забезпечують виконання замовлення й потреби суспільства у компетентних особистостях, конкурентоспроможних робітниках.

Інноваційна педагогічна діяльність є специфічною і досить складною, потребує особливих знань, навичок, здібностей. Впровадження інновацій неможливе без педагога-дослідника, який володіє системним мисленням, розвиненою здатністю до творчості, сформованою й усвідомленою готовністю до інновацій. [5]

Досвід роботи засвідчує, що успіх в житті чекає тих, хто живе під гаслом «Освіта через усе життя», постійно підвищує кваліфікацію, опановує суміжні або, навіть не пов'язані з основною, професії, отримуючи новий досвід. Суспільство будується на здобутках та успіхах підприємливих людей.

Література

1. Алферов О.Д. Формування відповідального ставлення до навчання: навч. посіб. – М., 1987.
2. Байченко О. Метод проектів-технологія освіти ХХ ст.. // Відкритий урок. – 2007. – № 1. – с. 51-60.
3. Дачківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. – К., 2004.
4. Закон України «Про професійно-технічну освіту» № 103/98-ВР, із змінами від 19 грудня 2006 р.
5. Концепція розвитку професійної освіти і навчання в Україні (2010-2020 рр.).
6. Назаренко Т.А. Формування підприємницької компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідності до вимог нових державних стандартів. – Черкаси, 2014. – 67 с.
7. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. Посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. За ред. О. І. Пометун. – К.: Видавництво А. С. К., 2003. – 192 с.: іл.